Over het terrestrisch voorkomen van *Asplenium trichomanes* in Oud-Heverlee

Herman VANNEROM (Diest)
en Jos MONNENS (Kessel-Lo)

Op de zuidwestflank van een zure lemige holle weg in het Meerdaalbos in Oud-Heverlee (IFBL E5.33.42), waar de tweede auteur reeds eerder *Asplenium adiantum-nigrum* vond, troffen we op 18 oktober 2002 een zestal plantjes aan van *Asplenium trichomanes* (leg. H. Vannerom en J. Monnens, privaatcollectie H.V.), samen met één plantje van *A. scolopendrium*. De vondst is merkwaardig omdat deze varensoorten, die normaal een voorkeur hebben voor muren en rotsen, hier alledrie terrestrisch groeiden. Eerder signaleerde Velter (1998) reeds het voorkomen van terrestrisch groeiende *A. scolopendrium* in Oostende. Wij vermoedden aanvankelijk dat de door ons gevonden exemplaren van *A. trichomanes* behoorden tot de in België zeer zeldzame subsp. *trichomanes*, maar uit karyologisch onderzoek door Prof. R. Viane (Univ. Gent), die we hiervoor graag danken, is gebleken dat het gaat om subsp. *quadrivalens*, de in België veruit meest algemene ondersoort.

De vegetatieopname (tabel 1), die een soortenrijke vegetatie met heel wat zwakbedekkende fosfaatvlieders voorstelt, pleit voor het fosfatofobe karakter van *A. trichomanes*. Dit geldt ook voor de meeste in de opname voorkomende paddenstoelen. De site is vrij merkwaardig omdat aan de bovenrand van de holle weg onder meer *Vaccinium myrtillus* groeit, terwijl aan de voet, op het niveau van de weg, *A. scolopendrium* groeit, een soort die toch eerder een kalkindicator is.

Ghysebrechts (1885) vermeldt het voorkomen van *Asplenium trichomanes* in de "omgeving van Diest" niet enkel van oude muren, maar ook van holle wegen ("vieux murs et chemins creux"). Is dit ook nu nog het geval?

Tabel 1. Vegetatie-opname met *Asplenium trichomanes* in een holle weg in Oud-Heverlee.

Opname: H. Vannerom (nr. 021018.1) en J. Monnens, Oud-Heverlee, Meerdaalbos, IFBL E5.33.42, 18.10.2002; proefvlak 14 × 2,5 m; expositie ZW; helling 60°; hoogte kruidlaag: tot 70 cm; vrij rijk met varens begroeide flank van een holle weg langs *Quercus rubra*-aanplant; matig voedselrijke, zure, zandige leem.
Asplenium adiantum-nigrum 1, *A. scolopendrium* r, *A. trichomanes* r, *Dryopteris filix-mas* r, *Epilobium montanum* r, *Epipactis helleborine* r, *Fagus sylvatica* r, *Geum macrophyllum* r, *Hedera helix* r, *Hieracium sabaudum* r, *Ilex aquifolium* r, *Lonicera periclymenum* r, *Molinia caerulea* r, *Pteridium aquilinum* r, *Quercus rubra* r, *Rubus proiectus* r, *Sambucus nigra* r, *Sorbus aucuparia* r, *Taraxacum* Sect. *Subvulgaria* r, *Taxus baccata* pl. r., *Teucrium scorodonia* r, *Vaccinium myrtillus* r, *Deschampsia flexuosa* +, *Festuca tenuifolia* +, *Holcus mollis* +, *Luzula pilosa* +. *Mnium hornum* 3, *Brachythecium rutabulum* 1, *Didymodon fallax* 1. *Armillaria ostoyae* 2m, *Clitocybe phaeophtalma* r, *Datronia mollis* r, *Geastrum triplex* r, *Hebeloma sinapizans* r, *Helvella crispa* r, *Hydnum repandum* r, *Inocybe hirtella* r, *Russula adusta* r, *Tricholoma scalpturatum* r.

Literatuur. – **Ghysebrechts L.** (1885), Nouveaux renseignements sur la florule des environs de Diest. *Bull. Soc. Roy. Bot. Belg.* **24 (2)**: 38-55. – **Velter C.** (1998), Asplenium scolopendrium (tongvaren) te Oostende. *Dumortiera* **69**: 29.